OLIMPIADA *LECTURA CA ABILITATE DE VIAȚĂ*
etapa județeană, 7 decembrie 2013
Nivelul 2 – clasele a VII-a și a VIII-a

Înainte de a răspunde la cerințele formulate, citește cu atenție următoarele precizări:

- Toate subiectele sunt obligatorii.
- În cazul subiectelor care presupun încadrarea într-o limită de rânduri, vei numerota fiecare rând pe care îl vei scrie.
- Textul care depășește limita maximă de rânduri, în cazul în care aceasta este precizată, nu va fi luat în considerare.
- Timpul de lucru este de 3 ore.

Citește cu atenție fiecare text de la cele trei subiecte, apoi cerințele și răspunde la fiecare dintre acestea.

SUBIECTUL I **30 de puncte**

PANTALONII CĂLĂTORI

de Ann Brashares
(fragment)

Când s-a întors la Wallman, Tibby a descoperit două lucruri: în primul rând, faptul că își părăsise locul de muncă în mijlocul turei era un motiv suficient ca să poată fi dată afară. Duncan nu se deranjase să o informeze despre lucrurile astea, dar ce să-i faci… Totuşi, îi explică el, i se va oferi o ultimă şansă, însă urmau să-i reţină peste jumătate din salariu. Tibby deja începuse să se acomodeze cu posibilitatea ca, la sfârșitul verii, să le datoreze ea bani celor de la Wallman. În al doilea rând, descoperi că, în punga de plastic transparent primită de la Duncan, alături de propriul portofel, se afla portofelul fetei care leşinase la raionul ei. […] În portofel, găsi permisul de bibliotecă pe care figura numele fetei: Bailey Graffman. Tibby se îndreptă spre telefonul public din faţa magazinului. Slavă Domnului că în Cartea de Telefoane nu era decât o singură familie Graffman cu doi de *f*, care locuia aproape de magazin.

Tibby se urcă pe bicicletă şi o porni spre casa familiei Graffman. Îi deschise uşa o femeie care, după bănuielile ei, trebuia să fie doamna Graffman.

— Bună ziua. Ăăăă… mă numesc Tibby şi… ăăăă…

— Tu eşti fata care a găsit-o pe Bailey la Wallman.

Femeia o privea cu recunoştinţă.

— Exact. Să vedeţi ce s-a întâmplat: i-am luat portofelul, pentru că voiam să găsesc o adresă la care să-i anunţ familia şi am uitat să-l mai pun la loc. Să ştiţi că nu erau decât patru dolari în el, adăugă ea pe un ton defensiv.

Doamna Graffman o privi surprinsă:

— Bineînțeles… păi, Bailey se odihneşte sus, în dormitor. Ce-ar fi să urci să i-l dai chiar tu? Sunt convinsă că vrea să-ţi mulţumească personal. Urci scările şi mergi drept înainte.

Tibby abia își târî picioarele pe trepte.

— Bună! începu Tibby cu stângăcie când ajunse la uşa dormitorului.

Pereţii camerei erau acoperiţi cu un tapet împodobit cu fundiţe, la ferestre atârnau perdele galbene şi moi, iar peste tapet erau lipite postere cu diverse formaţii compuse doar din băieţi.

— Eu sunt Tibby şi…

— Tu eşti fata de la Wallman, o întrerupse Bailey, ridicându-se în capul oaselor.

— Da, eu sunt.

Tibby se apropie de pat şi îi întinse portofelul.

— Mi-ai furat portofelul?

Bailey o privea cu ochii îngustați. Tibby se strâmbă. Ce puştoaică enervantă!

— Nu ţi-am furat portofelul. Cei de la spital l-au folosit ca să-ţi afle adresa şi întâmplarea face că a rămas la mine. Ai putea chiar să-mi mulţumeşti, să ştii.

Bailey înhăță portofelul şi se uită în el, numărând bancnotele.

— Cred că aveam mai mult de patru dolari în el.
— Eu nu prea cred.
— Normal, pentru că tu i-ai luat!
Tibby dădu din cap cu uimire:
— Glumeşti, nu? Chiar crezi că dacă ţi-aş fi furat banii aş mai fi venit aici ca să-ţi înapoiez porcăria asta de portofel? Mai ai şi altceva în el în afară de patru amărâți de dolari? Horoscopul de azi, poate? Vreun bilet pentru cazuri de urgenţă, ca să nu-ţi uiţi zodia?
Bailey părea uimită, iar lui Tibby deja începea să-i pară rău. Poate că exagerase. Dar Bailey nu renunţa aşa uşor:
— Dar tu ce ai aşa de important în portofelul tău? Poate vreun permis de conducere pentru bicicleta aia nemaipomenită? Sau permisul de angajat la Wallman…
Pronunţase denumirea magazinului cu atâta dispreţ, încât Tibby își pierdu răbdarea:
— Cam caţi ani ai? Zece? Cine te-a educat să fii atât de obraznică şi de rea?
Bailey ridică furioasă din sprâncene:
— Am doisprezece ani, dacă vrei să ştii!
Tibby se simţi şi mai vinovată. Nici ea nu putea să-i sufere pe cei care presupuneau că e mică de vârstă doar pentru că era slabă […].
— Şi tu cam caţi ani ai? Trei'şpe?
Bailey adoptase un ton defensiv.
— Bailey, trebuie să-ţi iei pastilele, strigă mama lui Bailey din capul scărilor. Nu vrei s-o rogi pe prietena ta să coboare?
Tibby se uită în jur. Te pomeneşti că tocmai ea este „prietena”.
— Cum să nu! Nu-i aşa că nu te deranjează? o întrebă Bailey, amuzată.
— Bineînțeles că nu mă deranjează. Mai ales după ce am văzut cât de recunoscătoare eşti pentru serviciile care ţi se fac.
Tibby își târşâi picioarele pe scări întrebându-se ce naiba caută ea acolo.
Doamna Graffman îi dădu un pahar mare cu suc de portocale şi un păhărel mic de plastic plin cu pastile.
— Toate bune acolo, sus? Vă înțelegeți?
— Păi… bănuiesc că da.
Doamna Graffman o studie cu atenţie câteva momente, apoi îi spuse ca din întâmplare:
— Să ştii că lui Bailey îi place să testeze oamenii.
„Lui Tibby îi place să testeze oamenii.” Cât de ciudat! De câte ori o auzise pe mama ei pronunțând exact aceste cuvinte?
— Sunt convinsă că e din cauza bolii.
— Ce boală? se pomeni Tibby întrebând fără să gândească
— Are leucemie.
Doamna Graffman părea surprinsă că Tibby nu aflase încă un lucru atât de important şi se strădui să i-l comunice pe un ton normal, ca şi cum ar fi spus-o de atâtea ori încât nu o mai speria deloc. Se vedea însă cât îi era de frică. Tibby avea senzaţia că se prăbuşeşte în gol. Doamna Graffman se uita la ea cu atâta atenţie, de parcă Tibby ar fi putut schimba cu ceva situaţia.
— Îmi pare rău, mormăi ea stins.
Tibby se forţă să urce scările din nou. […] Se opri o clipă în faţa uşii, vărsând un pic din sucul de portocale pe covor. Îi părea tare rău că spusese atâtea lucruri răutăcioase! Mă rog, nu ea începuse, dar Bailey avea leucemie…
Când intră, Bailey stătea rezemată de tăblia patului, nerăbdătoare să reia cearta. Tibby, în schimb, se chinui să afişeze un zâmbet prietenos. Îi întinse pastilele.
— Ia spune-mi, cum ai făcut ca să obţii slujba la Wallman? Parcă vârsta minimă este de cincisprezece ani. Ai minţit că eşti mai mare?
— Mda. De fapt chiar am cincisprezece ani.
Tibby își drese glasul cu atenţie, ca nu cumva să-i dispară zâmbetul amabil de pe faţă.
— Nu se vede că ai cinşpe ani.
Tibby se enervase rău de tot, iar zâmbetul ei era tare chinuit. Nici nu mai ştia cum trebuie să fie un zâmbet adevărat. Al ei arăta probabil ca un rânjet.
— Probabil că nu prea se vede, răspunse ea încet.

Tare ar mai fi vrut să plece! Ochii lui Bailey se umplură de lacrimi, iar Tibby își întoarse imediat privirea.

— Ţi-a spus, nu?

— Ce să-mi spună?

Nu putea să sufere momentele când se prefăcea că nu ştie despre ce e vorba, când de fapt ştia foarte bine. Ura oamenii care se comportă aşa.

— Ţi-a spus că sunt bolnavă!

Expresia dură pe care se chinuia Bailey să o menţină era la fel de reuşită ca şi zâmbetul prietenos al lui Tibby.

— Nu-i adevărat, murmură ea, urându-se pentru propria laşitate.

— Nu mi-aş fi imaginat că eşti şi mincinoasă!

Bailey ţipa de-a binelea. Tibby se chinuia să găsească ceva la care să se poată uita în liniște, fără să fie nevoită să se uite la Bailey. Ochii îi căzură pe o bucată de material în care era înfipt un ac cu aţă roşie. Până acum fuseseră brodate cuvintele: „Tu eşti…“ Oare ce urma? „Iubirea mea“? Tibby gândi că aşa o ocupaţie se situează undeva între tragic şi patetic.

— Ar trebui să plec.

— Foarte bine. Cară-te!

— Bine. Atunci, ne mai vedem. Pa.

Tibby vorbise pe un ton mecanic. Își târî picioarele spre uşă.

— Ce jachetă elegantă ai! o auzi pe Bailey țipând cu năduf din spatele ei.

— Mersi.

(traducere de Laura Stroe-Botorcu)

A. (4 puncte: 1 punct pentru fiecare răspuns corect)
Scrie, pe foaia de concurs, litera corespunzătoare răspunsului corect.

1. Ce vârstă are Tibby?
a. 12 ani;
b. 13 ani;
c. 14 ani
d. 15 ani.

2. Ce sancțiune suportă, de regulă, un angajat al magazinului Wallman care își părăsește locul de muncă?
a. este certat;
b. este concediat;
c. i se reține salariul;
d. i se reține o jumătate din salariu.

3. Ce reiese din faptul că Bailey o întreabă pe Tibby: „Ți-a spus, nu?”?
a. fata este curioasă dacă mama ei a divulgat faptul că este bolnavă;
b. fata deduce din comportamentul lui Tibby că doamna Graffman i-a spus acesteia că este bolnavă;
c. fata își testează capacitatea de a-i domina pe ceilalți;
d. fata testează sinceritatea lui Tibby.

4. Ce demonstrează despre Bailey ultima replică pe care aceasta o rostește?
a. că este invidioasă pe Tibby;
b. că este ironică;
c. că își schimbă atitudinea față de Tibby;
d. că își manifestă bucuria de a vedea o jachetă frumoasă.

B. (4 puncte: 0,5 p. pentru fiecare idee plasată corect)
Stabilește ordinea logică și temporală a următoarele idei principale ale textului, apoi notează pe foaia de concurs doar cifrele corespunzătoare acestora, într-o casetă similară celei de mai jos:

1. Tibby află de la doamna Graffman că fiica acesteia este bolnavă.
2. Tibby coboară din camera fetei.
3. Tibby decide să plece de la familia Graffman.
4. Tibby este acuzată că a luat bani din portofel.
5. Tibby îi duce medicamentele lui Bailey.
6. Tibby încearcă să afle unde locuiește Bailey Graffman.
7. Tibby merge la familia Graffman.
8. Tibby se întâlnește cu Bailey.

C. (12 puncte: 3 puncte pentru răspunsul corect la fiecare din cerințe)
Răspunde, pe foaia de concurs, la fiecare din următoarele cerințe:
1. Precizează în ce context se întâlnește prima dată Tibby cu Bailey Graffman.
2. Tibby descoperă că ea și Bailey se aseamănă în anumite privințe. Numește două dintre acestea.
3. Explică de ce doamna Graffman se străduia să-i comunice lui Tibby faptul că Bailey era bolnavă „pe un ton normal, ca şi cum ar fi spus-o de atâtea ori încât nu o mai speria deloc”.
4. Prezintă, în cel mult 6 rânduri, motivul pentru care Tibby se concentrează asupra bucății de material „în care era înfipt un ac cu aţă roşie”.

D. (10 puncte)
Ești de acord cu modul în care reacționează Tibby în timpul vizitei pe care i-o face lui Bailey? Redactează un text de cel mult 20 de rânduri în care să-ți motivezi răspunsul, comparând modul în care crezi ai fi reacționat tu cu cel al fetei.

SUBIECTUL al II-lea **20 de puncte**

CETATEA BASTIONARĂ DE TIP VAUBAN, ALBA CAROLINA

Cetatea bastionară de tip Vauban de la Alba Iulia a fost construită între anii 1715-1738, în contextul instaurării stăpânirii habsburgice în Transilvania. Tocmai de aceea, autorităţile habsburgice, care au iniţiat şi au susţinut acest proiect, au văzut noua fortificaţie drept una cu un rol important atât în sistemul de apărare împotriva turcilor, cât şi în procesul de consolidare a puterii lor în teritoriile ocupate. Cetatea de la Alba Iulia urma să devină, astfel, fortificaţia principală a Transilvaniei, mai ales că era construită după cele mai noi metode de fortificare ale vremii, inspirate de sistemele concepute de arhitectul militar francez, mareşalul Vauban.

Din punct de vedere al amplasamentului, cetatea era ridicată peste alte două fortificaţii mai vechi, respectiv castrul roman al Legiunii a XIII-a Gemina şi cetatea medievală Bălgrad. Construcţia ei a început la data de 4 noiembrie 1715, când, în cadrul unei fastuoase solemnităţi, la care au participat generalul Steinville, comandantul trupelor imperiale din Transilvania, Ştefan Kornis, guvernatorul Transilvaniei, dar şi arhitectul italian locotenent colonelul Giovanni Visconti Morando, cel care întocmise planul fortificaţiei, a fost pusă piatra de temelie.

Lucrările care au costat enorm – se estimează că au fost cheltuiţi peste un milion de guldeni de aur – au fost conduse de trei persoane: arhitectul italian Visconti, care, în anul 1717, a murit răpus de ciumă, fiind înmormântat în catedrala romano-catolică, inginerul militar locotenent colonel Iosif de Quadri (1717-1727) şi Konrad won Weiss (1727-1738).

Fortificaţia a fost construită din materiale confecţionate în zonă, iar munca brută a fost executată de peste 20.000 de iobagi români aduşi din toată Transilvania, obligaţi să presteze muncă gratuită în serii de câte două săptămâni. Pentru lucrările de zidărie şi pietrărie, au fost folosiţi muncitori şi meşteri italieni, iar lucrările speciale de sculptură la porţile cetăţii şi bastioane au fost realizate de o echipă de la Viena, condusă de sculptorul Johann König. Zidurile au fost construite din piatră şi cărămidă, într-o tehnică fără denivelări, uşor oblice, pentru a provoca ricoşarea ghiulelelor metalice.

La finalul lucrărilor, în anul 1738, ansamblul fortificat era compus din trei sisteme de apărare. Primul dintre ele era reprezentat de corpul principal al cetăţii, realizat în formă de stea cu şapte colţuri (heptagon), alcătuit din şapte bastioane cu o înălţime de 12 metri şi o lungime variind între 106 şi 142 metri, legate printr-o curtină[1], la distanţe de 116-135 metri. Bastioanele au primit numele unor patroni

[1] curtină, s. f. – porțiune de zid care unește flancurile a două bastioane.

laici, dublate uneori de numele unor sfinţi: Eugeniu de Savoia, Steinville/Sf. Ştefan, Trinităţii, Sf. Mihail, Carol al VI-lea/Sf. Carol Borromeo, Elisabeta/Sf. Elisabeta, Transilvaniei/Sf. Capistrano.

Linia a doua de apărare era formată din semilune sau ravelinile (bastioane detaşate) ce purtau numele bastioanelor apropiate, singura excepţie fiind ravelinul dispus pe flancul de sud, denumit Francisc de Paula. În sfârşit, ultima linie de apărare era alcătuită din contragărzile ce protejau feţele bastioanelor şi a semilunelor, ele fiind dispuse în aceeaşi unghiuri cu bastioanele şi ravelinele pe care le apărau.

Textul este o adaptare a articolului publicat de Liviu Zgârciu pe www.historia.ro.

A. (10 puncte: 2 puncte pentru fiecare răspuns corect)
Formulează, sub formă de enunțuri, răspunsuri la fiecare din următoarele cerințe, prin valorificarea textului citat:

1. Precizează la ce se referă termenul *Vauban* asociat numelui cetății din Alba Iulia.
2. Menționează care sunt cele două fortificații anterioare cetății Alba Carolina, pe locul cărora s-a construit aceasta.
3. Scrie numele a doi patroni laici ai bastioanelor cetății Alba Carolina.
4. Indică motivul pentru care zidurile cetății din Alba Iulia nu sunt perpendiculare cu solul.
5. Explică, în cel mult 6 rânduri, prin ce se diferențiază bastioanele liniei a doua de apărare de cele ce alcătuiesc primul sistem.

B. (10 puncte)
Crezi că informațiile despre modul în care a fost construită cetatea Alba Carolina te-ar putea convinge să o vizitezi? Redactează un text de cel mult 15 rânduri în care să-ți susții răspunsul, valorificând textul dat.

SUBIECTUL al III-lea **10 puncte**
Privește afișul de lansare a romanului grafic *Persepolis* și textul de prezentare a evenimentului.

LANSARE DE CARTE

Marţi, 8 iunie, la ora 18,30, Editura ART şi Asociaţia *Jumătatea plină* vă aşteaptă la Café Verona pentru lansarea primei colecţii de romane grafice din România. Pofta de benzi desenate pentru „oameni mari" se va deschide cu ***Persepolis***, autobiografia alb-negru a autoarei franceze de origine iraniană Marjane Satrapi.

Romanul este o revizitare, la persoana întâi, a copilăriei pe care Marjane Satrapi şi-a petrecut-o la Teheran. Urmează, repovestit prin prisma propriei experienţe, conflictul dintre Irak şi Iran, anii petrecuţi la liceu în Viena, revenirea în Iran şi plecarea definitivă în Franţa. Vălul care acoperă, de regulă, sensibilele chestiuni legate de politică, religie şi istorie, se ridică în cartea lui Satrapi pentru a face loc multor nuanţe de gri camuflate în imagini exclusiv alb/negru.

Găsim de toate în roman: umor, analiză socială, aspecte ale vieţii în Iranul islamic. Formula grafică minimalistă, naivă, se potriveşte perfect cu perspectiva copilului.

1. Explică prezența pe coperta cărții, inclusă în afișul de lansare a romanului, a desenului reprezentând o fată purtând voal islamic.
2. Prezintă, în cel mult zece rânduri, semnificația mesajului din partea de sus a afișului de lansare a romanului *Persepolis*.